

TNC AKTUELLT

Tekniska nomenklaturcentralen
Box 5243
102 45 STOCKHOLM
Tfn 08-24 92 90

Årgång 21(1979): 5

DFI - NYTT ORGAN FÖR INFORMATIONSFÖRSÖRJNING

Delegationen för vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning, DFI, inrättades den 1 juli 1979 som "central myndighet för frågor om övergripande planering och samordning av informationsförsörjning för forskning och utvecklingsarbete eller liknande verksamhet" (SFS 1979:479).

Samtidigt upphör Statens råd för vetenskaplig information och dokumentation, SINFDOK, och Forskningsbiblioteksrådet, FBR. SINFDOK har sedan sin tillkomst 1968 förmedlat TNCs basanslag som är baserat med 60% på medlemsintäkterna. SINFDOK har dessutom finansierat utvecklingsarbetet med TERMDOK samt vissa ordlisteprojekt. I och med att en del av SINFDOKs åligganden nu överförs till den nya delegationen kan en presentation vara av intresse för TNC-Aktuellts läsare.

Forskningen i världen bedrivs till 98-99% utanför Sveriges gränser och Sverige är för sin egen forskning beroende av att få del av de resultat som görs i andra länder. Inrättandet av DFI utgör en del av statens ökade satsning på forskning och utveckling.

De konkreta beståndsdelarna i begreppet vetenskaplig och teknisk informationsförsörjning är huvudsakligen de vetenskapliga bibliotekens service och den vetenskapliga och tekniska informationen och dokumentationen (IoD). De utgör tillsammans den bas

INNEHÅLL

DFI - nytt organ för informationsförsörjning.....	1
Språkvård.....	2
Språkvårdskonferens.....	3
Termer från svensk standard in i TERMDOK.....	3
Internationell teleordbok.....	3
Studiebesök.....	4
Projektarbete.....	4
Notiser.....	5

varpå en modern informationsförsörjning måste byggas, till tjänst för forskning och utbildning, industriell utveckling, näringsliv, offentlig förvaltning och organisationsliv.

DFIs huvudsakliga uppgifter är planering och samordning. Medel för DFIs verksamhet anvisas under tre program:

- Planering och samordning
- Forskning och utveckling
- Nationella serviceuppgifter

Till dessa mer allmänna uppgifter har regeringen i särskilda beslut givit DFI direkta utredningsuppdrag. Bland dessa kan här nämnas frågan om ansvarsbibliotek, som är av stor principiell betydelse inom informationsförsörjningen.

DFI leds av en styrelse med tolv ledamöter. Styrelsen har inrättat tre rådgivande nämnder:

Nämnden för bibliotek och informationscentraler
Nämnden för näringslivets informationsförsörjning
Nämnden för forskning och utveckling

Sammansättning av styrelse och nämnder följer nedan.

Styrelse

Ordförande:

Brynielsson, Harry, civ.ing.

Ledamöter:

Abrahamsson, Sixten, prof.
Fraenkel, Ingegärd, riksdagsledamot
Gustafsson, Lars, riksdagsledamot
Larsson, Gudmund, forskningssekr.
Lindström, Christian, dir.
Ljungberg, Sixten, dir.
Nilsson, Birgit, bibl.
Nowak, Kjell, doc.
Rosengren, Inger, prof.
Tynell, Lars, riksbibl.
Westerlund, Uno, ombudsman

Nämnden för bibliotek och information- centraler

Ordförande:

Tynell, Lars, riksbibl.

Ledamöter:

Dyring, Eric, museichef
Eriksson, Olof, prof.
Falkenberg, Göran, avd.dir.
Forsberg, Barbro, bitr.bibl.chef
Furuland, Lars, prof.
Hallvig, Gertrud, avd.dir.
Martinsson, Anders, prof.
Rehbinder, Kerstin, bibl.chef
Sanner, Lars-Erik, överbibl.
Tottie, Thomas, överbibl.

Nämnden för näringslivets informations-

försörjning

Ordförande:

Ljungberg, Sixten, dir.

Ledamöter:

Broberg, Björn, byråchef
Cederberg, Bertil, civ.ing.
Fridlund, Rune, övering.
Fristedt, Roland, dir.
Glader, Mats, univ.ektor
Lindmark, Roger
Marklund, Kari, överbibl.
Melander, Bengt, dir.
Odhoff, Jan, doc.
Schwarz, Stephan, överbibl.

Nämnden för forskning och utveckling

Ordförande:

Abrahamsson, Sixten, prof.

Ledamöter:

Cronhjort, Björn, avd.dir.
Hallgren, Svante, utvecklingschef
Hermansson-Snickars, Folke, övering.
Holmborn, Börje, org.dir.
Johnsen, Gösta, förste bibl.
Nilsson, Kjell, bibl.
Persson, Helge, bibl.chef
Sandewall, Erik, prof.
Tell, Björn, överbibl.
Vedin, Bengt-Arne, civ.ing.

SPRAKWARD

Arbetsgruppen för språkvårdssamverkan med representanter för Svenska språknämnden, Svenska Akademien, SIS - Standardiseringskommissionen i Sverige och TNC startade 1976. Syftet var att verka för vidareutveckling av samarbetet mellan organ med språkvårdande uppgifter. Genom att anordna konferenser för olika grupper - statliga myndigheter, massmedier, skolor - har gruppen spritt kännedom om sin verksamhet.

Den nya Delegationen för informationsförsörjning (se ovan), har i sitt arbete behov av ett organ för rådgivning och beredning i språkliga frågor och har bett arbetsgruppen att vid behov vara ett sådant. För att fylla denna uppgift jämte de tidigare angivna, har gruppen utökats så att

varje organisation nu representeras av två ledamöter i stället för en. Till gruppen skall också knytas en representant för de statliga språkkonsulterna. I samband härmed ändras namnet till Språkvårdsgruppen. I gruppen ingår för närvarande:

- för Svenska språknämnden: prof. Sture Allén (ordförande), Språkdata, Universitetet i Göteborg och prof. Bertil Molde
- för Svenska Akademien: prof. Carl Ivar Ståhle och författaren Lars Gyllensten
- för SIS: sekr. Carl Johan Carlberg, SIS, och civ.ing. Olof Bager, Telefonaktiebolaget LM Ericsson
- för TNC: prof. Alvar Ellegård, Inst. för engelska språket, Universitetet i Göteborg och dir. Lars Algotsson (sekreterare)
- för språkkonsulterna: fil.mag. Per Lundahl, Statsrådsberedningen.

SPRAKVÅRDSKONFERENS

Språkvårdsgruppen (se ovan) höll den 17 oktober sin tredje konferens på temat "Språkvård - rådgivning, normering, påverkan". (Den första konferensen redovisas i TNC-Akt 1978:2, den andra i TNC-Akt 1978:5.) Konferensen vände sig denna gång till representanter för skolväsendet, och arrangörernas förhoppning var att den skulle utmynna i en värdefull diskussion om hur kontakterna mellan de språkvårdande organen och skolan skulle kunna förbättras.

Diskussionen handlade huvudsakligen om problem rörande svenskan i skolan. Representanterna för avnämarna framhöll att många av de yngre anställda var besvärande osäkra i formella frågor som stavning, interpunktion o.d. Ett av lärarnas stora problem å andra sidan är att många av eleverna uppfattar svenskundervisningen som något man inte har någon direkt nytta av. Vidare framhölls det viktiga i att den språkliga färdighetsträningen knyts an till innehållsfrågorna: den måste alltså komma in även i andra skolämnen, och alla lärare måste ta

ansvar för den.

Till de språkvårdande organen framfördes önskemål om hjälp att

1. sprida kunskap om att svenska är något mera än ett skolämne
2. upplysa lärarna om samhällets behov av språkbehärskning
3. höja svenskämnets status.

TERMER FRÅN SVENSK STANDARD IN I TERMDOK

Genom beslut i Delegationen för informationsförsörjning har medel ställts till förfogande för inmatning av tekniska termer från svensk standard i TERMDOK. Inmatningen omfattar dels separata ordlistor utgivna som svensk standard, dels termer som förklaras i inledningen till en standard.

Efter inmatning i TERMDOK kommer materialet att göras tillgängligt i en stordator som kan nås via terminaler i det nordiska datanätet SCANNET. TNCs eget maskinläsbara material kommer att kunna nås på samma sätt.

Inmatningsarbetet planeras av en arbetsgrupp med representanter för TNC och standardiseringsorganen. Arbetet avses starta under våren.

INTERNATIONELL TELEORDBOK

Mellan Internationella Teleunionen, ITU, och Internationella Elektrotekniska Kommissionen, IEC, pågår sedan några år ett samarbete i syfte att få fram en gemensam teleordbok. Arbetet leds av en styrgrupp med representanter för ITU och IEC där TNCs VD deltar på IEC-sidan. Styrgruppen höll ett möte i Genève 20-22 september 1979.

Arbetet har hittills resulterat i följande förslag till ordlistor:

- transmissionsteknik
- antenner
- telegrafi- och datatransmission
- telefoni
- rymdradiokommunikation
- vågledare

Under 1980 förväntas ytterligare förslag för områdena

- grundläggande termer
- svängningar och signaler
- vägledare
- kopplingsteknik

Genom utgivandet av det samlade registret över alla termer i den internationella elektrotekniska ordlistan, IEV (som i år utkommit med sin tredje provisoriska utgåva) har uppmärksamheten fästs på termer som återkommer två eller flera gånger med skiljaktiga definitioner. Ett arbete har inletts, i första hand för teleordboken, för att ensa dessa begrepp.

Vid mötet presenterades de av teleunionens rådgivande kommitté för telefoni och telegrafi, CCITT, utgivna Orange Books "Terms and definitions" med ca 800 termer och definitioner på engelska, franska och spanska inom området telefoni och telegrafi. Termerna är hämtade från aktuellt arbete i CCITTs olika arbetsgrupper. Inom teleunionens rådgivande kommitté för radiokommunikation, CCIR, pågår ett motsvarande arbete med ca 2 000 termposter från radiokommunikationsområdet.

STUDIEBESÖK

Studiebesök av TLS

Stockholmsavdelningen av Tekniska Litteratursällskapet, TLS gästade TNC den 24 oktober. Lokalavdelningarna har som tradition att besöka olika bibliotek och informationscentraler och detta kombineras oftast med en gemytlig stund runt en bit mat. Besöket hos TNC utgjorde inget undantag därvidlag. Efter förtäringen inledde TNCs VD Lars Algotsson med att presentera TNCs verksamhet som den tar sig uttryck i det normerande språkarbetet, varefter Kristina Adebo, Hans Göransson, Anna-Lena Bucher och Kerstin Lorentz gav inblickar i olika delar av det dagliga arbetet. Många frågor ställdes som gav upphov till intressanta diskussioner.

Studiebesök på Svenska språknämnden

TNC besökte den 31 oktober Svenska språknämnden. Bertil Molde talade om nämndens verksamhet och visade lokalerna.

PROJEKTARBETE

Administrativa byggtermer

I kommittén Housing, building and planning, HBP, inom ECE, Economic Commission for Europe, har en arbetsgrupp för byggnadsindustrin beslutat att utreda och samordna administrativa termer med anknytning till byggbestämmelser. I denna arbetsgrupp har Sverige åtagit sig att utarbeta ett förslag. Uppdraget att göra ett sådant har av Bostadsdepartementet och Statens planverk tilldelats TNC.

Med anledning härav har inom TNC utarbetats ett förslag baserat på i första hand de termer som rekommenderats av ECE, GATT, ISO m.fl. Efter bearbetning av en svensk expertgrupp har en avstämning skett vid ett europeiskt arbetsmöte i Stockholm den 17-18 oktober 1979, med 18 deltagare representerande ISO, EG, Förbundsrepubliken Tyskland, Holland, Bulgarien, Finland, Norge och Sverige. Ett nytt förslag kommer att sändas till ECEs medlemsstater före slutligt ställningstagande vid ett möte i juni 1980.

Vägledning i terminologi

I TNC-Akt 1978:2 presenterades Vägledning i terminologi, ett projekt som i TNC-sammanhang är av allmän natur. Avsikten har varit att via en introduktion om terminologiarbetets villkor och framväxt, sammanställa en bibliografi över terminologisk litteratur, i huvudsak inom det tekniska området. Sammanställningen skall vara nationell till sin karaktär men även internationellt samordnad. I

planerna har också ingått att förteckna terminologiorgan och termbanker.

För att få en bättre överblick över beståndet av litteratur på området samt att lokalisera eventuella problem, skickades en enkät ut till TNCs medlemmar och några andra intressenter. Mer än hälften av adressaterna hörde av sig och den information som kunde utvinnas har bidragit till att göra materialet fylligt.

Nu har en första version av vägledningspublikationen framställts. Utöver komplettering av referenser till bibliografin, skall ytterligare bearbetning göras. I stort kommer dock innehållet att vara disponerat enligt följande:

Inledning (med historisk återblick)
Terminologi i teori och praktik
 exempel på en söksituation
 bibliografi
 terminologiorgan
 termbanker
Register.

NOTISER

Nya medarbetare på TNC

Eva Akerlund är sedan den 27 augusti anställd som kontorist på TNC.

Sedan den 10 september är bergsingenjör Kristina Adebo anställd som handläggare på TNC. Hon arbetade tidigare på AB Statens Anläggningsprovning.

Under tiden 8 oktober 1979 - 31 augusti 1980 tjänstgör Hans Göransson som bygghandläggare på TNC. Han var senast anställd på SIS och medverkade där i flera större svenska och internationella terminologiprojekt, bl.a. inom området metrologi.

Ur: Snabbnytt 1979:5, från Sveriges teknisk-vetenskapliga attaché-verksamhet

En handburen, mikroelektronikbaserad översättningsapparat som producerar syntetiskt tal marknadsförs nu av Texas Instruments. Liknande apparater har under det senaste året introducerats, dock begränsade till att ge det översatta ordet text. Den nya TI-apparaten ger text såväl som tal och har ett ordförråd av ungefär 1 000, varav dock bara hälften kan åteges som tal. Cirka 300 dollar kostar TI-översättaren med en språkmodul. Moduler - å 50 dollar stycket - kommer att finnas för spanska, franska och tyska. Efter några år planeras ryska, kinesiska och japanska moduler att ha utvecklats.

Text-TV, teledata

I TNC-Akt 1979:2, lanserades termparet text-TV och data-TV. Efter dels nordiskt samråd och dels ett sammanträde på initiativ av Informationsteknologiutredningen, i vilket deltog representanter för utbildningsdepartementet, televerket, Sveriges Radio AB, patent- och registreringsverket, Svenska språknämnden och TNC, rekommenderas nu i stället termerna text-TV och teledata. Av den senare termens efterled framgår fortfarande anknytningen till data-området medan förleden ändrats till den allmännare "tele". Det var nämligen önskvärt att inte knyta detta begrepp alltför mycket till TV-apparatområdet eftersom även andra presentationsenheter kan förekomma.